СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ О[illegible]ОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ [illegible] ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 181. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 6. серпня 1931. VOL. XXXIX. No. 181. Jersey City, N. J., Thursday, August 6, 1931. THREE CENTS.

УРЯД БЕРЕТЬСЯ ДО БУДІВЕЛЬ

ДО ОСЕНИ МАЄ ПОЧАТИ РОБОТИ КОШТОМ 300 МІЛІОНІВ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд приготовляється почати цеї осени широкий плян федеральних будівель. На ці будівлі уряд приготовляє 300 міліонів долярів. Президент уважає це великою до помогою для безробітних.

Рівночасно з Білого Дому видано заяву, в котрій говориться, що федеральні та кооперативні бюра посередництва праці примістили досі 638,689 робітників.

Організацією будівництва займаються два департаменти федерального уряду: департамент скарбу дивиться за фінансовою й конструкційною частиною, а департамент праці шукає й організує робітників.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ПОЛІТИЧНИМИ НАСЛІДКАМИ БЕЗРОБІТТЯ.

НЮ БЕДФОРД (Месечусетс). — У своїй промові при отворенню конвенції Федерації Праці стейту Месечусетс Вілієм Грін, президент Американської Федерації Праці, остерігав Америку перед політичними наслідками безробіття. Коли громадянство й уряд не потраплять полагодити справи в короткому часі, говорив він, то Америка ще доживе до цього, що безробітні робітники будуть нападати на крамниці та грабувати всяке добро, щоби годувати своїх дітей. Чи будуть світові фінансисти чутися безпечними в своїх домах — говорив Грін — коли міліони людей будуть ходити голодні попід їх доми?

Перед Америкою стоїть тепер важне питання народньої господарки, а ним є розділ виробу людської праці. Цей розділ мусить бути так переведений, щоби кождий чоловік дістав свою пайку, хочби працю людини треба було звести до трох днів у тижні при задержанню дотеперішньої заплати.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК НА КУБІ.

ГАВАНА. — Юнія робітників, занятих на стріткарах, зарядила страйк для протесту проти обниження робітничої заплати. Інші робітничі юнії зарядили одно-денний страйк для симпатії з акцією страйкарів.

День загального страйку перейшов назагал спокійно, хоч уряд побоювався замішань, а купці замикали крамниці зі страху перед нападами товпи. Тепер поліція каже, що загальний страйк не вдасться. Юнія каже, що загальний страйк перейшов відповідно до їх пляну.

НЮЙОРСЬКІ КРАВЦІ ЩЕ ПІКЕТУЮТЬ 300 ШАП.

НЮ ЙОРК. — Хоч кравецькій юнії вдалося заключити умову з богатьома шапами для виробу мужеської й діточої одежі проти „светшапи", все таки ще богато дрібних шап не годиться на юнійні умови, і юнія тепер ставить пікети коло 300 місцевих шап.

БОРОТЬБА УРЯДУ ПРОТИ ДІТОЧОГО ПАРАЛІЖУ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Департамент здоровля підпомагає боротьбу проти діточого паралежу, оплачуючи бідним кров, потрібну до трансфузії, та опікуючися виздоровцями.

Нюйорський міський департамент здоровля теж помагає, даючи безплатно шпитала та масажі після переходу недуги.

У Брукліні занотовано у вівторок 52 нові випадки недуги, в Бронксі 8, в Квінс 19, в Річмонді 8, в Мангетені 19.

ЛИНДБЕРҐИ ЛЕТЯТЬ ДАЛІ.

БЕЙКЕР ЛЕЙК (Нортвест Територі, Канада). — Полковник Линдберґ і його жінка, що летять з Америки до Японії, прибули щасливо до цеї оселі та вилетіли звідси в дальшу дорогу. Найближча їх стація буде оселя Аклавик, близько границі Аляски.

Аклавик лежить серед північної дикої околиці. Дорога звідси до Аклавику виносить 1,115 миль і вона дуже небезпечна, бо веде понад безлюдні пустарі.

СТРАШНИЙ ВИПАДОК БОСА.

ДЖОРДЖТАВН (Савт Каролайна). — Бос, котрим їхали учасники пікніку, не задержався перед рікою, на котрій зводжений міст був підтягнений вгору, але влетів з розгоном у воду. Потонуло 22 людей, в тому числі 20 чорних та два білі.

Бос впав у воду, котра в тому місці має 40 стіп глибини. Лиш один хлопчина, Мурин, потрафив добутися з води на поверхню та вратуватися. Всіх тіл ще не добули.

УРЯД ОТВИРАЄ КАСУ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО БЮРА.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Арґентинська поліція отворила силою огнетревалу касу большевицького торговельного бюра та арештувала 150 осіб, звязаних з бюром.

ФРАНЦІЯ ЗВЕРТАЄ БОЛЬШЕВИКАМ ФЛЬОТУ ВРАНҐЛЯ.

Кажуть, що французький уряд згодився видати большевикам т. зв. фльоту Вранґля, яка складається з 12 боєвих кораблів. Ген. Вранґель, втікаючи з України, спрямував свою фльоту до Тунісу, де його армія була розвязана. Французький уряд інтернував цю фльоту в Бізерті. Розуміється, що фльота ця є тепер сильно ушкоджена. Фахівці ствердили, що евентуальний ремонт цих кораблів загалом не виплатиться.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

Дня 30 червня ц. р. відбулися у Львові XX. Загальні Збори Союзу Українських Кооператив. В зборах взяло участь біля 600 делегатів низових кооператив і їх надбудов. Зборами проводили голова РСУК інж. Ю. Павликовський та заступник голови, посол ст. Кузик. Секретарювали інж. А. Палій (Львів), Кость Миґаль (Сокаль) і Зарицький (Дрогобич).

ЕСПАНІЯ ЗРІКАЄТЬСЯ МАРОКА В ХОСЕН СОЮЗУ НАЦІЙ.

На сесії мандатової комісії Союзу Націй еспанський міністер фінансів зложив сензаційну заяву, що Еспанія хоче передати Мароко Союзові Націй. Мароко, на думку міністра, не має для Еспанії ніякої вартости. Ці гроші, які Еспанія видає на адміністрацію Марока, могла би ліпше зужиткувати в-себе в краю.

Справа еспанського Марока може викликати деякі трудноші, бо до цеї території зголошують претенсії Італія і Франція.

ТРАҐІЧНА ЗАБАВА НА СТАВІ.

В Сухово... коло Львова лодкувалися на ставі чотири молодики зі Львова. В часі забави один потрутив другого, наслідком чого перехилився човен і всі чотири попадали в воду. Тільки один умів пливати і він притягнув одного товариша до берега. Два інші почали тонути. На їх крик баби, що прали біля, кинули їм на поміч дошку, завдяки якій один уратувався, а четвертий таки втопився. Був це Іван Савицький, літ 19, студент львівської політехніки.

ЖЕРТВА ГОСПОДАРСЬКОЇ КРИЗИ.

На залізничому шляху коло Кульпаркова під Львовом кинувся під потяг і згинув на місці Вл. Негребецький, шлюсар зі Львова. Мав власну робітню, але не міг дати собі ради з грошевими клопотами.

БУВШИЙ ПОСОЛ ЗАСТРІЛЕНИЙ.

В селі Кухарах коло Пінська згинув б. соймовий посол з партії „Визволення", Антін Дарон, застрілений рідним братом. Причиною були маєткові непорозуміння.

ЖИДІВСЬКИЙ ПОГРОМ.

Група жидівських утікачів з Курдистану, що дісталися до Палестини, оповіла про страшне переслідування Жидів у цій країні. В місцевости Гамідах Турки вбили кільканадцять жидівських родин, всі жидівські доми ограбили і дві молоді Жидівки забрали з собою.

БУРЛИВІ ЗАВОРУШЕННЯ У ВІДЕНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Віденський університет був сценою бурливих студентських заворушень. Студенти-гітлерівці урядили в університеті маніфестаційне зібрання, на яке вдерлися комуністичні студенти. Між обома таборами дійшло до бійки. Ректор візвав поліцію, якої появу студенти привитали свистом і ворожими окликами. Ректор зарядив негайно закриття університету на один день. Поліція усунула демонстрантів з університету. Студенти намагалися демонструвати перед будинком університету, але поліція прогнала їх і звідси.

КІНОВИЙ ЕКРАН НА ХМАРАХ.

В Берліні роблено спроби з проєкційним апаратом, що кидає світляні образи й написи на хмари. Апарат цей винайшов хемік з Франкфурту, д-р Манґаймер. Апарат є високий 10,000 метрів, букви написів мають 70 метрів довжини і видно їх на 20 кільометрів. Фільма є зроблена зі сталі, бо в противному випадку легко згоріла.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим посередником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зважившi, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з ней клішу до друку клішу; коли ні, то понесть кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде сильно коротке кошту вати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безсумлівно не будуть друкуватися.

Фотографії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких пані не будеться поміщувати у календарі), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календарі на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свобода" на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83-85 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

СВЯТО ПОЛЯГЛИХ У ПОМОРЯНАХ.

Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил у Поморянах і в цьому році подбала, щоби в другому дні Зелених Свят відправлено панахиду на могилах поляглих у визвольній війні. В порозумінні з місцевим о. дек. Склепковичем Т-во запросило всіх околичних священиків з парохіянами і процесіями. Взяли участь у святі громадяни з Розгадова враз із процесією та громадяни з близьких сіл. З священиків прибули: о. сов. Гайовський, парох з Богутина, о. Данилович, пар. з Розгадова, о. Кучкуда, пар. з Бібщан та о. Гавришко, пар. з Урманя. Спільно з поморянською процесією перейшли всі на місцеве кладовище, де відправлено панахиду над спільною стрілецькою могилою. По відправі о. сов. Гайовський зачав проповідь словами св. Письма, але в цій самій хвилі комендант місцевого постерунку торкнув о. сов. Гайдовського і заборонив йому проповідувати божє слово, хоч о. Гайовський був в епітрахилі і з хрестом у руці. Всі громадяни були тим дуже схвильовані. Нарід помолився тихо й перейшов до другої могили стрільця. По відправі панахиди молодь відспівала стрілецьку пісню і всі розійшлися домів.

ЛУГОВИЙ ПОПИС У ЛЬВОВІ.

В неділю, 28-го червня ц. р., відбувся у Львові Луговий попис, на якому виступили лише львівські Луги, саме Луг, Луг ІІ. і Луг IV. Досі відбувалися у Львові лугові свята, на які зїжджалися Луговики з провінції. Цього року влада заборонила брати участь в луговім пописі луговикам з провінції, врешті заборонила луговикам виступати на пописі в одностроях. Тому на цьогорічнім пописі виступали луговики в ґімнастичних строях, а луговички і в ґімнастичних і народних одягах.

В пописі взяли участь 160 луговиків і луговичок. На програму лугового попису складалися: вільноручні вправи луговиків, вправи на поручах, коні, дручку, трапезі й перстенях та будова веж.

Луговики виконували на пописі ритмічні вправи до народних пісень.

Одною з найцікавіших точок програми попису були народні гаґілки до пісень: „Ой зацвили фіялочки", „Ой вже весна воскресла", „Молода ворітниче", „Ходить жучок", „Ми кривого танцю йдем", „Заеньку", „Питалася мати сина". Гаґілки, якими проводив дир. Барияк, були ведені дуже стилево та дуже подобалися глядачам.

На закінчення попису 160 луговиків і луговичок виставили одну величаньку вежу.

Луговий попис скінчився пізно вечером. Цей луговий попис був одним з доказів, що Лугова Організація, не зважаючи на всякі перепони та важкі переживання, не підупала; напаки, як слід виконує свою статутову, громадянську працю.

СЕНЗАЦІЙНА КРАДІЖ 90 ТИСЯЧ ЗОЛОТИХ.

У Львові невідомі справники обікрали касу товарового двірця на 90 тисяч золотих. Гроші були призначені на виплату місячної платні залізничим урядовцям. Злодії відчинили касу підробленим ключем. Це вже друга з черги крадіж у тійже касі.

БРІНІНҐ ЗАКЛИКАЄ НІМЕЧЧИНУ ДО ЄДНОСТИ

КАЖЕ, ЩО НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ І МОЖЕ ВЛАСНИМИ СИЛАМИ ВИЙТИ З СУЧАСНОЇ КРИЗИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Канцлер Брінінґ виголосив на радіо промову до німецького народу. Він закликає Німців до спокою, єдности й солідарности, бо це одинока надійна дорога до полагодження сучасної економічної кризи в Німеччині. Тому всяку міжпартійну боротьбу, а особливо партійну боротьбу проти уряду, він уважає тепер злочином, що може привести до необчислимо тяжких наслідків.

Торкаючись пляну мораторії президента Гувера, Брінінґ зазначив, що хоч у дечім цей плян порушено, що хоч пропозиція Гувера, а потім лондонська конференція не дали сподіваних наслідків, усеж основа пляну Гувера лишилася твердою. На тій основі тепер провадиться повільне, але певне відбудування фінансово-економічного життя.

Брінінґ казав, що сучасна економічна криза ще раз підчеркнула спільність інтересів европейських держав і те, що події в одній державі тепер одночасно відбиваються й в інших державах. Тому ще ясніше стало для світа, що не можна економічно нищити такого великого кольоса, як Німеччина, щоб це не відбилося неґативно на життю інших держав. Остання економічно-фінансова криза показала, як важне є тепер співробітництво й мирне та дружне співжиття ріжних держав. Німеччина до цього показала своє бажання й нахил та старання.

На закінчення він висловився коротко про всенародне голосування, яке має відбутися в Прусії наступної неділі в справі розвязання пруського парляменту. Брінінґ підкреслив, що до цеї справи він як канцлер не може втручатися, але як приватний громадянин Прусії висловлюється проти розвязання парляменту в цю тяжку, переходову хвилю й закликає населення стриматися від голосування.

РЕҐУЛЯЦІЯ ЗОВНІШНЬОГО ТОРГУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд видав розпорядження про реґуляцію зовнішнього торгу. Оголошено реєстр ріжного краму, який можна привозити до Німеччини. Майже всі готові фабричні вироби заборонено привозити до Німеччини, щоб не шкодити власній промисловості. Також продукти хліборобства дозволено ввозити в дуже обмеженій скількости.

ІНДІЙСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ ВЖЕ ВИБРАНІ.

СІМЛЯ (Індія). — 108 індійських делеґатів, вибраних для участи в лондонській конференції „наколо круглого стола", відбули свої збори для вироблення спільної програми своєї діяльности. Найсильніше зорґанізована підкомісія в справах національних меншин в Індії, в якій значними силами заступлені маґомедани.

Сподіваються, що праці цеї комісії в Лондоні будуть найтруднішими, бо в ній доведеться розвязати й полагодити багато внутрішніх індійських непорозумінь.

МЕК ДОНЕЛД ІДЕ ДО СТИМСОНА.

ЛОНДОН (Англія). — Премієр-міністер Мек Донелд іде на пару днів до американського секретаря стейту Стимсона, що тепер знаходиться в Шотляндії на відпочинку. Там Мек Донелд думає обговорити зі Стимсоном деякі справи, що лишилися нерозвязаними на лондонській конференції сімох держав.

Обидва вони знають, що ця конференція дала можливість світови мати лише коротку передишку в тяжкій кризі, але зовсім не полагодила тих справ, що лежать в основі сучасної кризи. Тому їх наради будуть присвячені майбутній міжнародній політиці.

МАНДЖУРІЯ ПІДТРИМУЄ НАНКІН.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Правитель Манджурії заявив, що він не відтягає своїх військ з північного Китаю й буде далі боротися з повстанцями, які піднялися проти центрального, нанкінського, уряду. Він запевнює, що далі лишається в тісному порозумінню з центральним урядом.

Повінь у Ганкові треває далі. Вулиці міста тепер залиті не лише водою, але й глибокою рідкою грязюкою. Числять, що в Ганкові та в ближчих районах в тванюці й воді загинуло принаймні 1,000 людей.

АРЕШТОВАНІ РОСІЙСЬКІ ШПІОНИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Поліція арештувала місцевого шевця Главатша, а також чотирох мужчин і одну жінку. Всіх їх обвинувачують у шпіонажі на користь радянської Росії. Підчас ревізії в помешканню Главатша поліція знайшла зброю, а також великий куфер з документами, що вказують на широку організацію російсько-комуністичної шпіонажі в Австрії.

Серед тих документів знайдено також кілька секретних документів, які шпіони добули з австрійського міністерства.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛОНДОНСЬКА НЕВДАЧА

Нині вже ніхто не сумнівається, що недавна лондонська конференція сімох великих держав, яка мала дати економічну допомогу Німеччині, своєї задачі не сповнила. З Білого Дому, котрий дав почин цій конференції, ще голосять далі з одушевленням, що світова економічна криза, яка так тяжко відбилася на Німеччині, вже ось-ось скінчиться, але всі вже знають краще, що всі ради провідників держав Німеччині їй нічого помогти не можуть. Німеччина потребує гроша, і то довгореченцевих позичок, а не пустих порад.

Невдача в Лондоні відбилася тяжко на Німеччині. Німеччина ще й досі думає над тим, як отворити наново банки та яко-тако пустити в рух своє господарське життя. Та терпить не одна Німеччина. Англія теж у тяжкому стані. Її припаси золота, основа її торговельного проводу в світі, вичерпуються, і вона, що колись зичила гроші всьому світові, зичить гроші тепер у Франції й Америці. Та стан її вірительниць не багато кращий. В Америці тяжка кріза промислова, широке безробіття. В Франції, яка донедавна не знала безробіття, починається псувати. Французька заграничнa торговля сильно паде. Французька біржа показує занепад.

Стан Франції є для неї несподіванкою. Франція думала, що вона може використати тяжке положення Німеччини на свою користь та за дрібні уступки Німеччині висисати її економічно без кінця. Та показується, що тут тільки повторюється відома історія з собакою в яслах. Правда, корова, що стоїть при яслах, худне, бо не може їсти сіна через кусливу собаку, але й собака від того не тиє, що на сіні в яслах лежить.

Дехто думає, що наука з цих подій така ясна,що й дитина зрозуміє. Є вже навіть люди, які запевняють світ, що публична опінія в Франції поволи починає розуміти глупоту дотеперішньої політики Франції та що на місце уряду Бріяна й Ляваля Францією буде правити незадовго уряд, який розуміє, що Франція не може втопити Німеччини, не втопивши рівночасно й Франції. Та на ділі до цього ще далеко. Коли в Франції є таке почування, то воно не може знайти вислову, бо вся французька преса знаходиться в руках урядової кліки Бріяна, за котрою стоять великі фабриканти заліза й відливачі гармат, котрим тільки того й треба, щоб народи один другого підозрівали, з собою сварилися та один на другого зброїлися. До чого воно доведе, не трудно вгадати.

УНДО ДОМАГАЄТЬСЯ ДОПОМОГИ

У львівськім тижневику „Свобода", органі українсько: партії УНД-а, появився заклик редактора тої ґазети, п. В. Целевича, до американських Українців за допомогою для політичної акції УНД-а.

„Наші заморські брати — каже п. Целевич — мусять підпомогти, і то негайно, нашу політичну роботу, і ми віримо, що вони це зроблять".

Коли п. Целевич і офіціяльний орґан УНД-а каже так виразно, що ми мусимо, то треоа би наперед придивитися, як він доказує те, що ми мусимо.

Рідна Школа, інваліди, Просвіта й УНДО.

П. Целевич каже, що допомога політичній роботі УНД-а є таксамо важна, як допомога Рідній Школі, Просвіті чи інвалідам.

Такого твердження доказати не можна. Декому допомога УНДО-ви може бути таксамо важна, а іншому не таксамо.

Рідна Школа, Просвіта чи інваліди вже постаралися, щоби американські Українці розуміли вагу допомоги Рідній Школі, Просвіті чи інвалідам. Ці організації стояли в постійних зносинах з американськими Українцями, писали до них свої відозви, звіти, слали заклики. В Америці були делеґати від ріжних організацій, які ширили розуміння потреб тих орґанізацій.

Що зробило УНДО, щоби в Америці зрозуміли його потреби? Написало відозву? Отсе все? П. Целевич тепер каже, що американські Українці мусять це зрозуміти; алеж американські Українці самі знають, скільки самий п. Целевич зробив для зрозуміння потреби піддержки такої акції, яку робить тепер УНДО. П. Целевич ні словом не говорив про потребу допомоги для УНД-а, чи його попередниці, а тепер каже, що ми мусимо розуміти те, чого він самий не розумів.

Хто любить попа, а хто попадю, а хто попову дочку.

Пан Целевич арґументує далі за допомогу для УНД-а тим, що, мовляв, американські „оборонці" помагають краєвій радикальній ґазеті, большевики помагають сельробам, отже й хтось повинен би помогти УНДО-ви.

Та се ще також не арґумент. Не тому чейже треба помагати УНДО-ви, щоби й воно мало допомогу, але тому, що ця допомога є доцільна й розумна.

Допомога, яку дають з Америки своїм партійним товаришам, радикалам, клерикалам, чи сельробам, як показує досвід, перемінює органи цих політичних партій на рептильки політичних приятелів в Америці, отже деморалізує політичні партії. Діставши гроші від своїх приятелів в Америці, політичні партії містять безхарактерні вихвалки для своїх приятелів та однаково безхарактерні напасти на їх противників. В краю часто політику робиться не так, як цього вимагає політичний розум по розгляненню політичної ситуації, але так, як цього вимагають політичні приятелі в Америці. Отже про політику рішають не мотиви політичні, але мотиви грошової піддержки в Америці.

Коли УНДО не мало піддержки з Америки, а інші партії мали, то на це воно не повинно нарікати, але цим величатися. Не так треба зміняти стан, щоб УНДО дістало піддержку, але так, щоби й інші партії не мали таксамо, як УНДО не має.

Американські Українці мали недавно добрий примір, до якої деморалізації може довести партійні органи бажання допомоги з Америки. І цей примір дав не хто інший, а саме УНДО.

Коли з Америки прийшли вістки, що після „пацифікації" зібрано в Америці поверх двацять тисяч долярів, тоді півофіціяльний орган УНД-а, котрий нині запопадливо передруковує заклик п. Целевича, виступив в публичним запитом, де ділися ці гроші, кидаючи в цей спосіб підозріння, що вони десь ділися; а клерикальний орган Хомишина й Назарука, „Нова Зоря", написав, що Обєднання втопило ці гроші в руках УВО проти виразної волі жертводавців, хоч ні епископ Хомишин ні д-р Назарук певно не мають доказів від св. Духа, що думали жертводавці в Америці. На цього роду подлости пускаються люди, коли вони думають зловити на політичну акцію кілька долярів в Америці.

Ріжниця між УНДО-м і радикалами й большевиками.

П. Целевич каже, що між УНДО-м і радикалами й сельробами є та ріжниця, що коли УНДО піддержує Рідну Школу і інвалідів, Просвіту та інші подібні орґанізації, то радикали й сельроби їх підривають явно або тайно.

Чи є така груба ріжниця між цими вома таборами, можна сумніватися. Певної правди в тому хіба стільки, що велика більшість практичних робітників зі згаданих орґанізацій признається до приналежности в УНД-і. Тому й радикали й сельроби часто люблять підривати й Рідну Школу, і інвалідів, і Просвіту, бо думають, що підриваючи орґанізації, в яких головними робітниками є ундівці, вони будують свою партію. З цього ще не виходить, що між поборюючимися політичними ґрупами є поважна ріжниця.

Шукаючи добути собі частину американських збірок, УНДО та його орґани в краю не завагалися підривати своїми нашептами збірку для Рідної Школи, чи для УВО, та йшли в тій роботі рука в руку з радикалами й сельробами. Наклепи „Діла", півофіціяльного ундівського орґану, які були дуже подібні до виступів Назаруківської „Нової Зорі", в Америці передруковували залюбки „Америка", „Народна Воля" й „Щоденні Вісти".

Ідеольоґія й практика.

П. Целевич каже, що „величезна більшість української еміґрації в Америці визнає ідеольоґію УНДО". Чи так, чи не так, не беремося рішати. Дуже можливо. Зрештою ця ідеольоґія не ріжниться від ідеольоґії інших двох українських партій, з якими УНДО виступало разом при останніх виборах.

Та про піддержку роботи партії рішає не тільки ідеольоґія, але й практична праця для переведення в життя цеї ідеольоґії. Американські Українці можуть бути за ідеольоґію УНД-а, але чи вони будуть, приміром, за угодові переговори, які вело УНДО, це вже інше питання, а від цього буде залежати, чи вони дадуть допомогу на політичну акцію УНД-а, чи не дадуть.

„Америка" на допомогу УНДО-ви.

Відповіддю на заклик п. Целевича можна вважати факт, що відозву п. Целевича помістила в Америці одна тільки филаделфійська ґазета „Америка". „Америка" не подала ні одного слова критики до заклику п. Целевича, отже вона на нього зовсім годиться. Значить, „Америка" стоїть за грошеву допомогу для політичної акції УНД-а. Таке саме становище займе певно „Провидіння", котрого „Америка" є офіціяльним орґаном, та „Американський комітет визволення України в Филаделфії", що повстав у грудні 1930 року під проводом пп. Лотоцького й Цурковського. Отже тепер вистарчить тільки пождати, щоби побачити, як сильно промовляє заклик п. Целевича до грошевої допомоги для політичної роботи УНД-а.

Розділім роботу.

П. Целевич каже, що американські Українці **мусять** піддержувати грішми політичну роботу УНД-а, і каже, що цю роботу треба піддержувати, не зменшуючи жертвенности на освітні й гуманітарні цілі.

Як бачимо, сталося для УНД-а ще краще, ніж хотів його провідник. За допомогу УНДО-ви взялися орґанізації, які на допомогу освітніх і гуманітарних орґанізацій не робили майже нічого, бо чейже не можна назвати допомогою цих чотириста долярів, які зібрали „Америка" та „Провидіння" з їх політичною орґанізацією, „Американським комітетом визволення України в Филаделфії". Най вони не журяться іншими справами. Най беруться з засуканими руками до піддержки полідичної роботи УНД-а.

Грошева допомога для УНД-а, яку зберуть ці орґанізації, буде найкращим показчиком, наскільки справді американські Українці піддержують ідеали й **політичну роботу, яку тепер робить УНДО.** Сподіваємося, що жертводавці покладуть своє імя під свої жертви, так, що ми будемо могти поіменно знати, хто вірить у політичну роботу УНД-а.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, буде мати свої місячні збори в неділю, 9-го серпня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на час, щоби не тягнути довго мітінґу. Пригадується членам, щоби не занедбували плачення вкладок, бо цим наражуються на суспендовання. — Д-р С. Кочій, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го серпня, точно в годині 7-ій ввечір, в гали парохіяльній при Клінерт ул. На сі збори обовязаний кождий член прийти, а довгуючі зволять прийти і заявити чи будуть платити чи ні, бо більше за довгуючих не будеться відсилати вкладок. Таксамо і за діти більше платитись не буде. Нехай кождий себе пильнує, щоб вразі випадку не було нарікань. — Н. Романів, предс. Петро Кізел, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 серпня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів явитись в означенім часі і вирівнати свої вкладки. — Тимко Кальмук, рек. секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го серпня, в годині 7.30 ввечір, в гали церковній. Проситься членів прийти на час. Довгуючі нехай стараються вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Красіцький, предс.; Ів. Кузів, кас.; І. Глива, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від 237, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го серпня, точно в годині 2-ій пополудни, в Укр. Нар. Домі, 4-та і Ворд ул. Напоминається довгуючих членів поплатити свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі були суспендовані в липни, коли не заплатять своїх вкладок, будуть виключені з У. Н. Союза і з відділу. — Іван Стецик, писар.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від 62, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеться дня 9 серпня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 6177 Гленмор. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на сей мітінґ, бо маємо досить справ до полагодження. Проситься довгуючих по кілька місяців членів вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — К. Кропивницький, предс.; П. Кокодинський, кас.; Іван Сливар, секр.

КЛІФООН, Н. ДЖ. Тов. кУр. Січ, від 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 9 серпня, в годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи. Довгуючих членів взиваєтьcя, щоби прийшли і вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — М. Швець, предс.; Гр. Яськів, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє, що спеціяльний мітінґ відбудеться в неділю, 9-го серпня, в годині 2-ій пополудни, в гали Френка Кляри на Савт Вашингтон ул. Є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — О. Гадз, предс. П. Череватий, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 344, повідомляє всіх своїх членів, що задля неприбуття членів перейшлого місяця, відбудеться піврічний мітінґ дня 9-го серпня, в годині 4-тій пополудни. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Контрольну комісію проситься прийти і переглянути книжки. Не прибувший на сей мітінґ член буде караний після статута. Мітінґ відбудеться в звичайнім місци. — Яків Резник, кас.; Гр. Гебо, предс.; Павло Лівкович, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, 8-го серпня, в годині 8-мій вечір, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн ул. Пригадується довгуючим, що коли не виповнять вкладок, то будуть суспендовані, а сі котрі є суспендовані, будуть виключені. — О. Горохівський, предс.; Н. Бурак, кас.; Туркот, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітінґ відбудеться в неділю, 9 серпня, в годині 1-ій пополудни під ч. 610 С. Амерікан ул. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі наразяться на суспенду, бо Братство не може довше платити за довгуючих. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; О. Будай, секр.

МОСКІҐОН ГАЙТС, МІШ. Тов. Просвіта, від. 131, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 серпня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній. Проситься усіх членів прибути на мітінґ, бо є важна справа щодо бенефітової каси. — Василь Шеремета, голова; Йосиф Доманчук, фін. секр.; Теодор Бойко, рек. секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 8 серпня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Кождий член повинен прибути, бо є важні справи до полагодження. Котрі члени мають діти до вписання до Молодечого Відділу, або до старших членів, зволять зголоситися перед мітінґом. — В. Матвіяс, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 9 серпня, в годині 1-ій пополудни. Обовязком є кождого члена прийти на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючим членам пригадується, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Репужинський, предс.; Г. Сушко, рек. секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє, що мітінґ відбудеться в неділю, 9 серпня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Нар. Домі при Делмор Евеню. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівнати свої залеглости. — А. Загута, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 серпня, в годині 2.30 пополудни, під ч. 618 Вест Лакавана Еве. Проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Г. Запоточний, Е. Грещук, Г. Скалацький.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9 серпня. Проситься всіх членів явитись та бодай вирівнати свої рахунки, бо довгуючих членів суспендується. З огляду, що горячі дні і декому не хочеться сидіти або і прийти на мітінґ, в такім разі треба заплатити і полагодити справу з котрим небудь урядником. — Т. Малик, А. Гарасим, Н. Ю. Сеник.

В. Будзиновський.

ТРИ ПОКОЛІННЯ

(Свобідно за Купером)

(14)

— Вісти прийшли справді дуже прикрі. Та на вістях не кінець. Далеко відси треба щось зорудувати. Батько не має ким виручитися і мусить їхати сам. Я буду пробувати переконати його, що таке годен зорудувати Чапран.

— Як се таке діло, що я міг би зробити, то я дуже радо виручив би... Яж троха бувалий, скрізь дам собі раду.

—Се таке діло, що його дати можна лише в руки особи нам добре знаної... якійсь, нам дуже близькій.

— Чи ви не знаєте мене? — Андрій спитав з докором. — Я вже більше як пів року живу під вашим дахом і ще такий чужий вам?

— Чи ми богато знаємо про вас, хоч живете з нами так довго?

— Ще не знаєте який я? Щож вам ще більше треба знати?

— Який ви, щоправда, знаємо. Але чи ми знаємо, хто ви?

Варка прикусила язика, бо побачила, що Андрій поблід. І їй зробилося ніяково. Вона сказала так, бо гадала, що він припертий до муру, скаже і осе більше про своє минуле і про своє походження. Бачучи, що своєї цілі не осягла і лише оскорбила його, додала байдужо:

— Я батька ще спитаю, чи то справді таке діло, що комусь аж їхати кудись треба. Ходи, Ольго, будемо ладити вечеру.

Дівчата відійшли, Андрій лишився сам. Гіркі були його думки. Хоч надіями ніколи не дурився, то його таки заболіло, коли тепер подумав, що остання його розмова з Варкою викопала між нею і ним непрохідну пропасть. Вона не знає, хто він; він того не міг їй сказати. В її очах він бурлака без роду. Такий не рівня їй; не для неї. Він замало „свій", щоби йому мож було дати якусь важнішу орудку!

На другий день рано Жулицький сказав Андрієви, що на сей день не має для нього ніякої роботи і знов заперся з Чапраном в своїй кімнаті. Андрій загадав взяти вудлицю і пуститится на озеро. Варка і Ольга були в хаті. Варка побачила крізь вікно Андрія і промовила до товаришки:

— Градецький вийшов з вудлицею. Очевидно йде на озеро. Се піддало мені гадку, щоби ми пішли за його приміром.

— Також на рибу? — спитала Ольга.

— Не на рибу. На озеро. Зробім собі прогульку озером на Кандибу. Там на березі є дуже гарне місце. Є й плайок, яким підійдемо троха вгору, відки прегарний вид.

— Ходім!

Дівчата вийшли і пустилися в сторону озера. Варка несла під пахою якесь полотно. З дівчатами пішов Медвідь. Так звався великий старий пес, що все дуже любив бігати за Варкою. Над озеро прийшли, коли Андрій свою лодку вже відсилив від палика, вбитого на березі, і став справляти у воду. Рядом стояло там ще кілька більших і менших лодок. Варка приступила до більшої лодки з невеликою щоглою. Андрій доміркувався, що дівчата хочуть на озеро. Прискочив до човна, відсилив його і зсунув у воду. Простягнув руку по полотно, бо вгадав, що се вітрило. Хотів розіпняти.

—Не гадайте, що ми хочемо вас трудити, — Варка застереглася. — Ви вийшли на рибу; ми, щоби троха погуляти.

— Я на рибу вийшов лише тому, щоби дома, де нині для мене нема роботи, бездільно не сидіти. Як мене не возьмете, то хто буде гребти? Вашими непривичними руками не далеко заїдете.

— Завезе нас вітер. Ми хочемо під Кандибу. Саме в ту сторону дує слабий вітрець.

— А назад?

— Як нам буде затяжко гребти, то човен лишимо десь при березі і, обійшовши озеро, вернемося пішки лісом.

Андрій бачив, що дівчата хочуть бути самі, отже не напирав. Лише розіпняв вітрило і човен зсунув у воду. Коли дівчата вже були в човні, пес заскавулів і став завзято вимахувати хвостом.

— Ти йди до хати! — Варка крикнула до собаки.

Собака одним скоком знайшлася в лодці і писком припала до ніг Варки.

— Може справді підете лісом, — забалакав Андрій. — В лісі з собакою веселіше. Возьміть Медведя з собою.

—Нехай і він має прогульку! — Варка сказала та стала гребти.

По хвили вітрило надулося та човен став сам поволи плисти навскісь озера. Андрій ще довго стояв на березі і дивився на відпливаючий човен. Аж по добрій хвили сів у свою лодку і поплив здовж берега на ліво. Так підплив аж до місця, де була хата Капія. Почув лай його собак і подумав:

— Або хтось прийшов до старого, або який звір перебіг попри хату.

Причалив до берега, човен присилив до палика і пішов до хати. З кишені виймив гачок з грубого дрота, всунув у дірку в одвірку і відчинив двері. Увійшовши, замкнув за собою. Собаки, що були на припоні, далі уїдали. По хвили вийшов і двері замкнув знов при помочи гачка. Коли собаки далі уїдали, хоч він утихомирював їх, виліз на стіс колод, стягнених під хату на топливо, і в кущах побачив скуленого Футрика. Андрій зліз зі стоса, пішов до собачої буди і, сягнувши рукою, виймив з неї колодку. Ключ від колодки видобув з кишені і хату замкнув на колодку. Сів на човен і відчалив. Випливши на озеро, став роззиратися, де йому підплисти, щоби кинути шнурок. Роззираючися, побачив більший човен з Капієм і Сабараєм. Оба покидали на воду шнурки і, сидячи тихо, позирали на поплавці. Андрій підплив до них, до їх судна присилив свій човен і також кинув шнурок на воду. Сівши на лавці, промовив:

— Я був у хаті і замкнув її на колодку, бо в кущах бачив нашого приятеля Футрика. Хоч би повбивав собак, то до хати не впустить його колодка. Хіба би пішов розбоєм і двері вивалив.

— Той Футрик вже не раз пхався до хати, але я його не впустив. Тепер пробує злодійським способом. Як його спіймаю, що шниряє коло хати, то застрілю!

— Ви сего не зробите, бо на таке дуже прикрі закони.

— Чорт бери ті закони! Запорожський звичай такий, що як хто непрошений і проти волі господаря пхається в його хату, то його проганяється оловом.

— Про старі запорожські звичаї мусите забути, бо настали інші часи. Часи звичаїв минулися. На їх місце прийшли тверді закони.

Сабарай схопився, приклав долоню за вухо і, наслухуючи, сказав:

— Наші собаки позривалися і відбігли від хати. Лають десь тут недалеко нас. Чути щораз ближче.

— Тепер вже й я чую, — додав Андрій. — Гавкіт наближається до берега. Може вони хочуть до нас?

В тій хвили з прибережного лозника вистрибнув олень, скочив у воду і став плисти. За ним плили собаки Капія.

— До хати бестії, до хати, бо олень ще під охороною закона! До хати! Хіба ви не знаєте, який тепер закон? До хати, бо як пidженете його до мене, то готово скортіти і я прогрішуся проти закона.

Капій став кидати на собак рибами, що спіймані лежали на дні човна. Собаки зрозуміли його і завернули. Капій жалісно глянув на свою рушницю, з якою ніколи не розставався. Вона тепер лежала на лавці.

Олень доплив до половини між берегом і човном. Аж тепер помітив нового ворога. Завернув, та на березі знов побачив собак і чув їх лай. Взяв у бік. Капій несвідомо витягнув шнурок з води і кинув його на дно човна. І Сабарай зробив се.

— Гарний олень, роги величаві — замітив Капій. — І мясо могло-би бути гідне, бо вже кінець липня. Перейми його, Гнате!

(Дальше буде).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN ORGANIZATIONS HAVE PUBLISHED NEW BOOK.

Local Ukrainians were today asked to subscribe to a book recently published by the United Ukrainian Organizations of the United States, dealing with the alleged persecution of the people in Western Ukraine, which is under Polish occupation.

The book contains 512 pages of documentary evidence. It tells how the people of Western Ukraine sought redress in the Polish courts, how they appealed to the Polish parliament in Warsaw and how they finally carried their case to the League of Nations, which is to deliberate the matter in September.

UKRAINIAN PICNIC AUG. 2.

Extensive plans are being completed for a picnic of the Ukrainian National church to be held at Waldorf park, East mountain, on Aug. 2. Rev. Dr. V. Klodnycki is pastor of the church.

John Netaka is chairman of the committee in charge of the arrangements, and he reports that plans are under way to make the event a real reunion of the parishioners and their families.

(The Scranton Times, Monday, July 27, 1931).

—o—

UKRAINIANS ARE PERSECUTED BY POLES; ASK HELP.

Book of 512 Pages Shows Up Atrocities.

It is some ten months ago that news of horrible persecutions of the Ukrainian people by the Polish government came from Western Ukraine, which is under the Polish occupation. Unbelievable as those reports appeared — they spoke of thousands of people flogged by the military dragooning villages of a thousand cooperatives destroyed — the reports were confirmed by other investigations of such reliable newspapers as the Manchester Guardian, the Chicago Daily News, and the New York Herald-Tribune.

The reports spoke of the danger of annihilation of the culture of 7,000,000 of people of that race under Poland — an event of great international importance in itself, which becomes still more important if we take into consideration that across the Russian-Polish border there live, in the so-called Soviet Union, some 31,000,000 of Ukrainians.

Now the rights of the Ukrainian people under Poland were guaranteed by various peace treaties, and the so-called Ukrainian minority in Poland was made the charge of the League of Nations. To this League of Nations the aggrieved Ukrainians appealed, but the League of Nations put off the deliberation of the grievance by various ruses. It became, therefore, the object of the American citizens and residents of Ukrainian descent, who sympathize with the people in the country of their birth, to arouse the public opinion of the world to force the League of Nations to carry out its obligations for the defense of the racial minorities in general and of the Ukrainian people under Poland in particular.

A book has been lately published by the United Ukrainian Organizations of the United States on Polish atrocities in Ukraine. It contains the full evidence of the case, the result of various investigations, as well as the Polish statements in the matter. It gives vivid pictures of atrocities, attempts to stop those atrocities, how they sought redress in Polish courts in vain; how they appealed to the Polish parliament in Warsaw, again in vain; and how they finally appealed to the League of Nations, which again put them off till September.

The book is bulky; it contains 512 pages of documentary evidence, but we hope that the perusal of those pages would help to arouse in the American press and people interested in one of the most important problems of the European politics, and implications of which are already well realized by the European press and politicians, interested citizens may help to force the League of Nations to give the matter due consideration.

(The Scrantonian, August 2, 1931).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКІ КРУЖКИ ДО ГРАМОФОНІВ.

Від кількох останніх літ продукція українських кружків до ґрамофонів, помимо значно поширеного радія, дуже зросла, і нема причини думати, що вона підупаде. Маємо тепер на ринку великий вибір рекордів на ріжні теми, а передовсім на теми веселі. Народні пісні слабше заступлені. Українські танки Школи Авраменка, котрі недавно появились, знаходять популярність на кожнім місці.

Приходиться звернути увагу, що наша пісня, як така, представляє частину української культури, про котру в останніх часах світ заговорив. Се сталося головно завдяки світовій поїздці Кошиця і виступам Авраменка. І отся пісня при помочі рекордів має нагоду дістатись до найдальших частей світа, і з одного боку, бути дуже життєдайною для українського молодого покоління, а з другого боку, бути розносщиком українського імени поміж чужинців.

Та треба дальше сказати собі, що маємо багато рекордових творів в українській мові, котрі не можуть вповні заслугувати на призвання. Тут маю на увазі велику скількість пісень, котрі є до великої міри вуличними і взагалі шкідливими як нам, так і чужим. Цілі десятки ріжних пияцьких „припівів", монольоґів з найнижчого життя, є лише деґрадуючим матеріялом, тому саме, що там взагалі бракує штуки і естетичної краси. Наше молодше покоління, котре виростає, почувши таку „культуру" своїх батьків, буде встидатися нею, а чужим такі твори також не заімпонують.

З другого боку приходиться завважити, що саме тепер дуже дається відчувати брак українських діточих пісень. Такі рекорди приготовані гарно та простенько відповідними до того силами, знайшлиб і попит і здобулиб популярність. Рівночасно вони принеслиб неоцінену користь для нас. Конечність дається відчувати тимбільше, що останніми часами ріжні виховничі установи звернули увагу на сей спосіб учення співу. Коли однак сеї прогалини не вдасться заповнити своїми українськими піснями, то вона буде заповнена чужими, а се рівночасно подіає відемно на нашу виростаючу ґенерацію.

Сих кілька коротких завваг варто взяти під увагу тим, що сею справою занимаються, або мають можність заниматися. Коли вони візьмуться до діла зі зрозумінням відповідальности, то можна буде сподіватися певних добрих успіхів.

Ів. Данильчук.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОТСВІЛ, ПА.

Гарний поступ Української Громади.

Читачі „Свободи" вже знають дещо про українську громаду в Котсвілю з посереднього допису. Від того часу дещо змінилося в нас на ліпше. Тому знов хочу поділитися з шановними читачами „Свободи" фактом про новий подвиг наших молодих, уже тут уроджених Українців, котрі своєю тяжкою працею здобули собі признання між Американцями, а притім піднесли високо українське імя. Попередними часами знали тут нас з того, як скаржились та водились по „скваєрах", а нині знають з доброї сторони.

Дня 28. липня наш хор дав концерт в **„Ю. С. Ветс Госпітал"**. Запросив нас заряд. Помимо того, що була страшна горячка, як також і се, що сей хор перший раз виступав на сцені, пописались дуже гарно. Правда, є в нашім хорі технічні недомагання, брак басів та тенорів, так як усюди в наших хорах.

З нами сусідують наші брати Українці з Великої України. Ми думали, запросимо їх, щоби спільно піднести імя Неньки України. Але ми помилились. Вони ще до нині про Україну не хотять чути. Їм ліпше з тим, як назвуть себе **„русскими хахлами"**. Та коли місцевий священик Йосиф Липка та Войтко Струж пішли їх просити до участи, то прибіціяли, але не прийшли. Всюди і все даються чути голоси, що на Великій Україні є ліпші Українці, але, як бачиться, то вони спізнились від галицьких Українців на цілих 50 літ. Пятно московського ярма ще й нині мають на карку. Концерт відбувся і без них дуже гарно.

Мушу відмітити те, що до піднесення українського імени причинився цілком чужий чоловік, Американець, жидівського роду, п. Когн. Він познакомив священика з впливовими Американцями. З українців найбільше причинився до звеличення українського імени п. А. Ґрицький, не жалуючи труду і ґроша. В пробах брав живу участь. Також о. Й. Липка старався помогти, чим тільки міг. Треба теж піднести працю п. П. Дубаса і А. Шевчака, що привезли молоденьких танцюристів з Филаделфії тай приґравали українські мельодії для молоденьких танцюристів, якими були: Стефан Савчук, Тарас Рибачок, Ірина Пророчеська і Ґеня Задорожна.

Ритм музики і тонація були гарні. Багато хорих людей не могли налюбуватись тим співом, танцями та музикою. Бачили ми там і Українців-інвалідів, котрі просили священика о. П. Дмитрика, щоб постарався для них о дозвіл, щоб заряд пускав їх до церкви. Були се Українці галицькі, наддніпрянські і з Угорщини.

Хористи, хлопці й дівчата, не жалували часу і труду, а ходили на проби, хоч могли поїхати, як і інші, купатись або до парків. Дисципліну заховали вповні.

Тепер приготовляємося ще до другого виступу на 23. серпня, де буде 25,000 публики. Сподіваємося, що цим разом зом ще краще попишуться, що дай Боже!

Присутний.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

В числі 159 „Свободи" у відділі „З Українського Життя в Америці", в дописі з Трой, Н. Й., сказано, що через Обєднання вислано до Краю на інвалідів 50 дол. 25 центів, а має бути 60 дол. 25 центів.

Павло Бойко.

Б. Дністрянський.

ДАВНЕ МИНУЛЕ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА ОСТАННЯ СПРОБА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

(6)

Тимчасом на українських землях, як і взагалі в Росії, ще від середини XVIII. ст. почав розвиватися промисловий капіталізм і, поволі поширюючись, він у середині XIX. ст. причинився до увільнення селян від тої панщини, яка дуже затримувала його розвій. Від того часу чужоземний капітал, використовуючи вільну робучу силу та природні богацтва, витворив на Україні досить велику важку індустрію (рудники, шахти) з одного боку, а з другого підніс на певну висоту хліборобську продукцію та звязану з нею промисловість. І справді за останні 40—50 років Україну досить густо опоясали металюрґічні заводи, цукроварні, ґуральні, цеґольні, млини і взагалі всякі інші фабрики та заводи. Правда, зприводу певної московської економічної політики Україна й до нині не має своєї текстильної індустрії, а обробка шкіри та дерева, як також метальообробна промисловість та виробництво ріжних машин розвинулись дуже мало (диви: М. Туган-Барановський „История русской фабрики", Н. Оглоблин: „Украинская фабрика", т. I.—III., М. Слабченко: „Орґанізація народнього господарства України" т. I.—III.).

У звязку з цим почала мінятися значно і соціяльна структура населення України. Колишня аґрарна країна з торговим капіталом, зорієнтована до Балтики у XVI.—XVII. ст., починає поволі у XVIII та особливо XIX. ст. перетворюватися на аґрарно-промисловий край і з новим напрямом економічної експанзії, а власне до того самого Чорного моря, яке притягало українську націю й тисячу років тому. Цей процес промислового капіталізму почав викликати значну пролетаризацію українського селянства, яке у досить значній скількости потягнуло до міста та індустріяльних центрів взагалі. Таким чином витворився місцевий пролетаріят з одного боку і місцева буржуазія з другого. Але й пролетаріят і буржуазія всупереч поглядам Ю. Бачинського („Україна Ірредента") були у своїй більшости або не українськими або у значній мірі обмосковлювались.

Разом з тим цей розвиток капіталізму на Україні був ще досить млявий, бо не встигав навіть місцеві вільні робітничі руки задовольнити працею на своїх підприємствах. Тимчасом за браком землі, особливо через те, що на Україні було чимало великих лятифундій та взагалі безліч великих і середніх дідичів-землевласників, які позахоплювали землю ще у XVII.—XVIII. ст., або одержали її від польських королів та московських царів під ріжними претекстами і зберегли у великому розмірі і після земельної реформи (1861 р.), українські селяне хлібороби примушені були тяжко бідувати у себе в дома або повинні були тікати в світ за очі, на Сибір та до Центральної Азії і т. д. (диви: М. Слабченко „Матеріяли до політично-соціяльної історії України у XIX. ст. т. I., II., Пажитнов: „Очерки по истории рабочего класа на Украине", К. Воблий: „Нарис з історії російсько-української цукро-бурякової промисловости", т. I.).

Але в той час, як більшість нації за останнє століття поневірялась під московським царським ярмом, деякі українські землі з польської неволі перейшли під панування австрійських Габсбурґів. І це було досить важливим фактом в історії української нації. Також позбавлена своєї аристократії та буржуазії, ця частина української нації — себто селяне, ремісники, дрібні крамарі, духовенство та дрібні урядники — під впливом европейської революції 1848 та звязаного з нею національного руху почала теж поволі прокидатися до національного життя. Цьому процесові сприяли до певної міри й загальні умовини істнування австро - мадярської держави. Отже тут за останнє півстоліття витворилася, так мовити, особлива вітка української нації — зі своєю національною церквою та певною австро-українською ідеольоґією. Невелика скількістю інтеліґенція спромоглася за останні 30 передвоєнних років витворити у Галичині свою школу, пресу, літературу та навіть науку. Знано гірше було становище господарської орґанізації населення. І хоч політична влада, адміністрація та суд знаходилися в руках польської шляхти, всеж у порівнанні зі становищем української нації в Росії, Галичина була наче національним „пієнонтом". Через те і намагалася царська влада прибрати цю українську землю до своїх рук, щоб і тут припинити процес відродження нації. Це і вдалося було підчас останньої війни, але не надовго. Незабаром у Росії розпочалася велика революція, яку й використала габсбурська монархія, щоб повернути Галичину назад. Правда, УНР на підставі Берестейського мирового договору добилася була для неї на підставі особливої умови певної автономії, але у звязку з дальшими подіями ця таємна умова так і не була переведена в життя.

Таким чином до першої російської революції (1905), яка принесла була деякі полегчення для розвитку української нації в Росії, Галичина власне мала провід у національному відродженні. Але від того часу вже ставало ясно, що визволення нації має прийти з Києва. Успіх українського руху за останнє десятиліття був досить значний: українська література, театр, мистецтво і навіть наука та почасти преса, а особливо кооперація вже перед війною знаходились власне на вищім ступені розвитку, ніж у галицькій „області". Правда, у порівнанню зі скількістю української нації під „Романовими" ці успіхи були невеликими, але якістю та ріжноманітністю Київ почав переганяти Львів. І ось раптом розпочинається довго ждана революція, якої ріжні народи колишньої Росії вичікували вже на протязі цілого століття.

V. Велика революція на Сході Европи.

Ставши на шлях европеїзації за Петра, московська нація поволі протягом століття почасти засвоїла европейську цивілізацію та культуру і досить успішно почала в XIX. ст. творити свою власну науку, літературу, мистецтво і т. д. Але ця нова російська культура дальше великих центрів та поміщицьких „усадеб" не пішла. І справді, хоч російська література та музика досягли були досить великих успіхів, а тому московська нація на цій ниві має можливість богато чим похвалитися — тимчасом цей творчий культурний процес поза кола аристократії, бюрократії та вищих шарів інтеліґенції не поширився. Отже не диво, що селяне, робітники та дрібна буржуазія були до останнього часу навіть неписьменними, не мали майже ніяких своїх суспільних та політичних орґанізацій і через те не виробили певної громадської дисципліни; можна сказати жили так, як і їхні предки століття тому.

Головним дефектом старого державного ладу царської Росії було те, що вона занадто довго лишалася деспотичною державою, що спроби встановити конституційний лад і запровадити парляментаризм навіть після першої революції не вдалися, а тому все населення не мало ніякого політичного виховання. Військова та цивільна бюрократія керувала всею величезною державою на користь пів міліона дідичів та капіталістів. Останніх навіть було дуже не богато, бо фабрики та заводи належали переважно чужинцям або богатим землевласникам. Значно більшою ґрупою були російські купці та крамарі, але без освіти та належної орґанізації вони не грали майже ніякої політичної ролі, не мали серіозного політичного впливу у державі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Виказ жертв, що вплинули до Обєднання на Рідний Край за березень і квітень 1931 року.

Авока, Па. І. Сокоровський: на визвольну боротьбу 50.00, до села Дудинці 25.00, на Народний Дім в Сяноку 25.00. 100.00

Ансонія, Конн. І. Кадзіч: на інвалідів 5.75

Балтимор, Мд. Ю. Шулька: на Рідну Школу 19.70. І. Примак: на інвалідів 2.75. Разом 22.45

Бофало, Н. Й. о. І. Савчук: на Рідну Школу 20.00

Бристол, Конн. І. Прухницький: на Рідну Школу 8,25

Бруклин, Н. Й. Марія Вільчинська: на кооперативу в Рениві 88.00. Катерина Семиліт: на визвольну боротьбу 15.00, на Рідну Школу 20.00, на Народню Лічницю 15.00; разом 50.00. Гр. Бардак: на визвольну боротьбу 10.00. Разом 148.00

Велингтон, Н. Дж. М. Федорищин: на інвалідів 2.00

Виппені, Н. Дж. М. Мороз: на визвольну боротьбу 15.00

Витинсвил, Масс. І. Жмудський: на Просвіту в Постолівці 11.00

Гемтрамк, Миш. І. Крупка: на визвольну боротьбу 20.00, на Рідну Школу 45.91, на інвалідів 20.00, на політичних вязнів 20.00, на Просвіту 25.00. Разом 135.91

Гарторд, Конн. П. Драпяк: на визвольну боротьбу 50.00

Джерзи Сіті, Н. Дж. Г. Гавриш: на Рідну Школу 5.00. А. Зубрид: на визвольну боротьбу і на Рідну Школу по 5 дол. Н. Пігура: Народ. податок Бр. св. Ів. Хрестителя 26.50. Разом 41.50

Дітройт, Миш. І. Нагірняк: на визвольну боротьбу, Рідну Школу, інвалідам, потерпівшим і на Просвіту по 10 дол.; разом 50.00. П. Кузіль: на Р. Школу 80.00. Разом 130.00

Екрон, Огайо. А. Цепко: на визвольну боротьбу 10.00, потерпівшим 50.00. Разом 60.00

Елмайра, Н. Й. Г. Левуш: на визвольну боротьбу 4.75

Йонкерс, Н. Й. В. Мандзій: на Просвіту 26.00

Карнегі, Па. о. д-р Й. Жук: на Рідну Школу 20.00, на політичних вязнів 7.00. Разом 27.00

Клівленд, О. Г. Степанек: на Рідну Школу 44,35. А. Когут: на Просвіту 14.00, на Рідну Школу 8.00; разом 22.00. Разом 66.35

Когус, Н. Й. Д. Зальопаний: на Рідну Школу 2.00, на інвалідів 2.00, на потерпівших 1.00, на Просвіту 13.00. Разом 18.00

Мілроз Парк, Ілл. Ф. Пазюк: на Рідну Школу 5.00

Менвил, Р. Ай. М. Шевчук: на Рідну Школу і на визвольну боротьбу 18.90. Н. Савка на визвольну боротьбу 33.00. Разом 51.90

Милвил, Н. Дж. П. Чопек: на інвалідів 4.75

Милвокі, Вис. Н. Березовець: на Рідну Школу 15.00

Міннеаполіс, Мінн. І. Греськів: на Рідну Школу 21.00, на політичних вязнів 21.05. Разом 42.05

Нюбурі Порт, Масс. І. Буцяк: на потерпівших 19.15

Нюарк, Н. Дж. Т. Каськів: на інвалідів 70.00. Н. Скрипець: на визвольну боротьбу 8.00. Разом 78.00

Ню Гейвен, Конн. М. Довгий: на визвольну боротьбу 40.00

Ню Йорк, Н. Й. М. Близнак: на Рідну Школу 60.00. А. Щилд: на Рідну Школу 1.00. А. Присяжний: на інвалідів і політичних вязнів 400.00. А. Кобилянський: медична поміч 27.00. Г. Букша: на читальню в Глинянах 160.00. М. Жуковський: на Рідну Школу 50.00. М. Гайворонський: на дрогобицький „Боян" 20.00. А. Борак: на Рідну Школу 18.00. І. Жовнір: на Рідну Школу 52.00. В. Закалюжний: на політичних вязнів 15.00. П. Стасюк: на Рідну Школу й письменників 50.00. А. Дубас: на визвольну боротьбу 23.17, на Рідну Школу 23.16, на медичну поміч 23.17, на Дім Інвалідів 100.00; разом 169.50. Разом 922.50

Оборн, Н. Й. І. Гуменецький: на визвольну боротьбу 100.50

Палмертон, Па. П. Сеньків: на Просвіту 10.00

Пітсбург, Па. Укр. Стрілецький Гурток ч. 4: на визвольну боротьбу 22.00

Питсфілд, Масс. Анна Тимчук: на інвалідів 10.00

Перт Амбой, Н. Дж. Г. Маслій: на визвольну боротьбу 15.00, на Рідну Школу 5.00, на потерпівших 10.00. Разом 25.00

Рачестер, Н. Й. Д. Сподарик: на визвольну боротьбу 20.00, на медичну поміч 20.60. Разом 40.60

Сейр, Па. Т. Вол: на Народний Дім в Сяноку 13.20

Сейнт Джозеф, Мо. С. Юркевич: на Рідну Школу 3.80

Ст. Луіс, Мо. М. Винвежовський: на інвалідів 43.00. о. В. Дяків: на притулок сиріт у Бориславі 66.00. Разом 109.00

Сиракюз, Н. Й. Анастасія Каськів: на визвольну боротьбу 16.00. А. Яворський: на Просвіту 11.00. І. Лисюк: на Просвіту 5.00. Г. Туркевич: на визвольну боротьбу 80.35. Разом 112.35

Скрентон, Па. І. Ардан: Народній податок 3.00

Стемфорд, Конн. І. Кузів: на визвольну боротьбу 17.00

Филаделфія, Па. М. Довбенко: на визв. боротьбу 30.00, на Рідну Школу 50.00, на інвалідів 50.00; разом 130.00. Т. Свистун: на визвольну боротьбу 75.00. С. Смажинський: на визвольну боротьбу 117.70. Разом 322.70

Фреквил, Па. В. Загибайло: на Народ. Дім в Богданівці 45.00

Фрімансбург, Па. Т. Данилюк: на визвольну боротьбу, Рідну Школу, інвалідів і сиріт по 25 дол. Разом 100.00

Честер, Па. Мирослава Мусійчук: на визв. боротьбу 2.60. І. Сорока: на визвольну боротьбу 9.00. Разом 11.60

Шикаго, Ілл. М. Цетвинський: на визвольну боротьбу 2.50. С. Генсьорський: на Рідну Школу 1.00. Разом 3.50

МОСКОВСЬКИЙ ЗЇЗД У ВАРШАВІ.

В неділю 28. і в понеділок 29. червня ц. р. відбувся у Варшаві в салі „Русского Дому" „Зїзд русских меншостевих організацій Польщі", підготовлюваний здавна і в російській пресі і в усіх російських оседках та серед наших „галицко-русских". У працях зїзду взяли участь представники 75 російських меншостевих організацій в Польщі („Наше Время"), з того понад 25 представників з Галичини („За Свободу"). Майже всі учасники мали на собі російські трикольорові відзнаки.

Відкриття зїзду відбулося в салі Гігієнічного Т-ва, де крім делегатів явилися теж численні гості з еміґрантів, між ними і проф. П. Струве. Крім того на відкриттю зїзду були представники міністерства внутрішніх і закордонних справ та представники польської преси.

Перед самим зїздом був відслужений молебень, після якого відповідну промову виголосив протопресвитер о. Т. Теодорович, підчеркнувши виїмкове значіння релігійного моменту для збереження російської самобутности.

Сам зїзд відкрив голова організаційної комісії, барон В. Штайнґель, що разом з иншими членами комісії (в тому числі і з ред. „Русского Голосу", Сірком-Білинським) заняв місце за столом президії. Зїзд вибрав таку президію: предсідник: б. член державної думи бар. Ф. Р. Штайнґель, заступник: посол до варшавського сойму, член клюбу ББ, Б. А. Пімонов і представник РНО бар. В. Ф. Штайнґель, секретарі: С. М. Кельнич і Винницький. Крім того на внесок предсідника увійшли до президії бувші російські представники в парляментарних тілах Польщі: б. пос. Серебренніков, б. сен. Касперович і б. пос. Король.

Після того відчитано привітні телеґрами, в тому числі від міністра внутрішніх справ Перацького, від віцеміністра Стаміровського і проф. А. Ледницького. З промовами м. ін. виступали: акад. П. Струве, пос. Б. Пімонов, Н. Серебренніков, від „русских" Галичан д-р Хиляк, а крім того о. К. Чайковський з Лемківщини, якого промову приняли присутні гучними оплесками. В дальшому промовляли делеґати з ріжних воевідств. „За Свободу" підкреслює, що найбільше враження на зїзді робили виступи Галичан і їх привітні письма.

Перед закриттям першого засідання зїзд ухвалив вислати привітні телеґрами до президента РП., марш. Пілсудського і голови ради міністрів Пристора.

На чисто ділових засіданнях зїзд передискутував і приняв статут „Союзу русских меншостевих організацій в Польщі", ухвалив відповідні резолюції та вибрав членів ради і ревізійної комісії згаданого Союзу (С. Р. М. О.). Якнебудь аранжери й учасники зїзду намагалися надати йому аполітичний характер, то зїзд мав усеж таки доволі виразне політичне обличча.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАНІВ СИН.
(4)

Коли пароплав повернувся до Англії, його залога зібрала між собою трохи грошей на допомогу Павловичеви. Вона віддала йому також і малпу, яку Павлович назвав „Аякс". Павлович надів малпі на шию ланцюх і разом з нею вийшов на беріг у Лондоні. Аякс тут також пильно вдивлявся кождій людині в лице, стараючися знайти когось. Люди з цікавістю, а дехто зі страхом, проводжали очами великана-малпу.

—o—

В Лондоні Павлович знайшов дресировця, що взявся вивчити Аякса деякі циркові штучки. Дресировець був дуже здивований інтеліґенцією малпи й тим, що вона так спокійно й пильно ставилася до всього, чого її вчили. За кілька тижнів малпа навчилася їздити на ровері, їсти вилкою й оперувати ножем, рахувати до десяти та ще деяк цікаві штучки. Один з ліпших лондонських „мюзік-голів" дав роботу Аяксови.

—o—

В газетах появилося оголошення про виступи на сцені малпи Аякса. Лейді Ґрейсток переглядала одного дня ранком газету „Таймс", чекаючи по сніданню вчителя її сина. Вона звернула увагу на оголошення про перши виступ цікавої малпи Аякса. Фотографія малпи викликала багато спогадів у Джейні. Пригадала вона джунглі, всі свої страшні пригоди в них, зустріч з Тарзаном і свою любов.

—o—

Та вона рідко коли пригадувала про свої часи життя в джунглях. Це вже було в минувшині. Мало хто знав, що гарний лорд Ґрейсток також колись був малпоподібною людиною й виховався серед диких джунглів. Її синови вже було дванацять років. Його вона любила нарівні зі своїм чоловіком. Вдивляючись у фотографію малпи, вона пригадувала та порівнювала багато дечого з минулого. У кімнату ввійшов учитель її сина.

—o—